

Effektavgifter slår olika – så kan du tackla den nya elkostnaden

Uppdaterad 2025-03-10 Publicerad 2025-03-10

Med hjälp av en timer i proppskåpet ser Christian Nissen på Lidingö till att varmvattenberedaren bara går på natten, när elnätbolaget bara mäter halva effektuttaget. Foto: Paul Hansen

Små insatser kan göra stor skillnad för den nya effektavgiften. Christian Nissen på Lidingö bestämde sig för att nätjätten Ellevio inte skulle tjäna ännu mer på honom, och lyckades kapa effekttopparna rejält.

Samtidigt visar andra exempel att små misstag kring elanvändningen kan få dyra konsekvenser.

Andreas Lindberg

Text

Spara

Dela

Bara drygt en tiondel av svenska hushåll har valt ett elhandelsavtal med timpris som följer elbörsens spotpriser timme för timme. Den absoluta majoriteten har fastpris eller ett avtal med rörligt pris. För många har det varit ett sätt att slippa bry sig om timprisernas svängningar och när på dygnet, veckan eller månaden mest el förbrukas.

Men nu tvingas allt fler av dessa hushåll tänka om i takt med att nätbolagen inför effektavgifter som straffar den som använder mycket el samtidigt. Tanken är att det ska få kunderna att sprida ut belastningen på elnäten.

Bild 1 av 2

Den vita lilla dosan som lyser grönt har Christian Nissen köpt på nätet från Österrike. ”Den kostade runt 300 kronor och ger mig realtidskoll på exakt hur mycket effekt jag använder och hur mycket el jag förbrukar”, säger han. Foto: Paul Hansen

En av dem är Christian Nissen på Lidingö, kund hos Ellevio som har infört effektavgifter för sina 375 000 villakunder under januari och februari. Han ser avgiften som ytterligare ett sätt för monopolbolagen som äger de

lokala elnäten att kunna mjölka kunderna på pengar. Därför gav han sig den på att ingen skulle få ut mer pengar av honom.

– Det handlar egentligen inte om pengarna. I grund och botten handlar det om att jag är irriterad på debiteringen i sig och på Energimarknadsinspektionen som inte har gett bolagen klara förhållningsregler. Alla nätbolag gör ju olika och har olika avgifter, säger han.

Energi, effekt och effekttoppar

- Med den nya avgiften på elnätsfakturan blir effekten allt viktigare att hålla koll på. Effekt är vad en apparat kräver vid en given tidpunkt och mäts i watt (W), eller kilowatt (kW) som betyder tusen watt. Det ska inte förväxlas med kilowattimmar (kWh) som mäter vilken effekt du använder över tid, alltså din energiförbrukning.
- En effekttopp är timmen med högst medeleffekt varje dag. Exempel: Om du använder 0 kW mellan 10.00 och 10.30, och sedan 10 kW mellan 10.30 och 11.00 så blir den timmens medeleffekt 5 kW.

Är det den timme på dygnet med högst medeleffekt så blir det dagens effekttopp.

- Den högsta effekttoppen, eller snittet av ett antal av de högsta effekttopparna, på en månad (det skiljer sig mellan bolag) multipliceras sedan med en förbestämd kostnad och blir din effektagift.

Nyckeln för att inte låta sig besegras av Ellevio, som äger nätet på Lidingö, satt i Christian Nissens källare: varmvattenberedaren.

Moderna varmvattenberedare är smarta och går att programmera så att de jobbar när man vill. Man kan till exempel se till att den går som mest när elen är billig eller att den lär sig när vatten brukar förbrukas i hushållet och då inte går igång i onödan.

Men den här varmvattenberedaren är 30 år gammal och har inga sådana funktioner. Christian Nissen lät i stället en elektriker installera en timer på strömtillförseln till varmvattenberedaren och såg till att den bara skulle gå i

gång på natten, och då enbart vid två noga utvalda tillfällen.

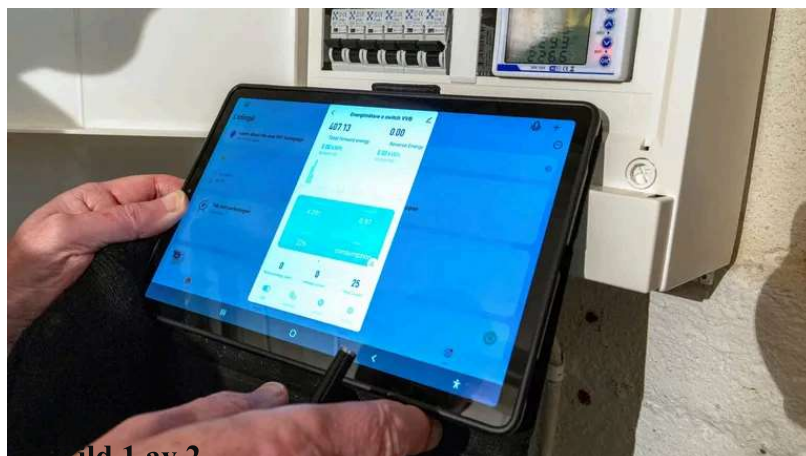

Bild 1 av 2

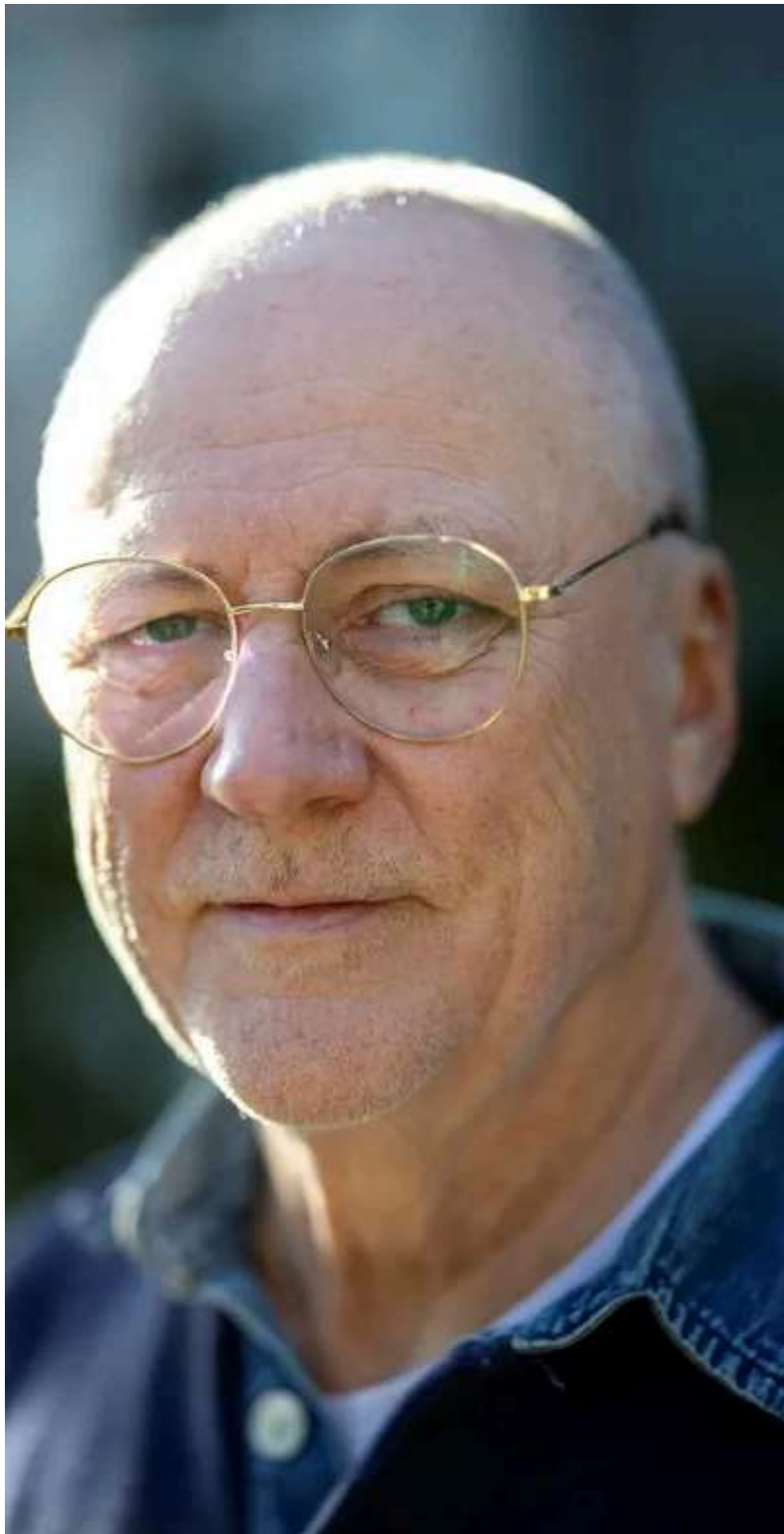
Timern, den lila dosan med blå knappar i elskåpet, kostade drygt en tusenlapp och gör att Christian Nissen nu har full kontroll över den gamla varmvattenberedaren. Foto: Paul Hansen

– Jag tror folk behöver vara mer medvetna om hur dyrt varmvatten är om man har en elektrisk varmvattenberedare. Även om vi anstränger oss för att duscha kortare så har varmvattnet ändå varit en ganska stor del av hushållets elanvändning, ungefär 9 kilowattimmar per dygn, säger Christian Nissen.

Enligt hans egna beräkningar har nyttan av den relativt lilla investeringen varit stor. Varmvattenberedaren arbetar mindre än innan men framför allt arbetar den enbart på natten, när Ellevio bara mäter halva effekttopparna. Det har mer än halverat hushållets effektagift.

– Vattnet som värms under natten räcker till hela dagens förbrukning. Hade det bött en 17-åring som gillar långa duschar här också så hade det kanske blivit problem men nu funkar det, säger Christian Nissen.

För att göra något av sitt engagemang i frågan har han också startat en blogg som heter Tariffupproret där han tipsar andra om hur de kan hålla avgifterna nere. Ett knep han delar med sig av är att förlägga effektkrävande aktiviteter, som att laga mat, över hela klockslag.

Det handlar inte primärt om att spara pengar, utan om att elnätbolaget inte ska tjäna mer än nödvändigt på honom. Foto: Paul Hansen

Om det tar 45 minuter att få ordning på middagen så ser han till att börja strax innan ett helt klockslag. Då fördelas effektuttaget över två timmar i stället för att samlas på en.

– I alla fall med Ellevio som mäter timme för timme. Tio till elva, tolv till tretton och så vidare. Jag har ställt in varmvattenberedaren så att den går från kvart över

två till kvart i fyra, och sedan från kvart över fyra till kvart i sex. Då planar man ut topparna ytterligare, säger Christian Nissen.

Ett annat Elleviohushåll från Västsverige som har delat sina kunddata med DN hade inte samma framgång, och blir ett tydligt exempel på hur små snedsteg kan få stora konsekvenser med de nya avgifterna.

I familjen bor normalt bara tre personer hemma och har en elbil som laddas vid huset. Vid 27 av januariis 31 dagar lyckades hushållet hålla effekttoppar nere omkring 4–7 kilowatt. Med Ellevios modell där snittet av de tre högsta topparna multipliceras med 81,25 kronor skulle effektavgiften ha blivit drygt 400 kronor – om det inte vore för några enstaka misstag.

Vid ett tillfälle i början av januari och ett i slutet av månaden hade familjen besök vilket gav ett par betydligt högre toppar, runt 14 kilowatt. Det spolade bort resten av månadens alla ansträngningar och gav en effektavgift på 1 145 kronor i januari.

Christian Nissen suckar.

– Jag har inget emot själva idén bakom det här, den är egentligen utmärkt, men tillämpningen av det gör att det kan bli en helt ohemul debitering.